

An de liende

is een elektrisch Stellingwarfs maandblad
van de stichting Stellingwerfs Eigen (sSe)

Oplage: 561 e-adressen
2de jaorgaank, nummer 2
Daotum: 1 feb 2007

Redaktie: Frank de Vries
Piet Bult

Aemels: info@stellingwerfs-eigen.nl
Webstee: www.stellingwerfs-eigen.nl
(Hier vien ie ok et archief van An de liende.)

ISSN : 1872-4108
NUR : 525
SSE : 0702

Verantwoordelikhied m.b.t. et copy- en auteursrecht van instuurd wark ligt bi'j de instuurder.
Copy- en auteursrecht van instuurd wark bin en blieven van de oorspronkelijke maeker.
De redaktie/uitgever nemt gien verantwoordelikhied veur inzinnen wark!
Et deursturen van dit blad mag allieud zonder veraanderings.
Kiek op de laeste bladziede veur meer spulriegels.

De inhoud van disse maand:

• Van de redaktie	3
• Agenda +	4
• Dri'jekont	5
• Kotte reakties	6
• Teller van Tuller	7
• Inzunnen stokken	8
• Oorlogsgedichten van Nel	10
• Et weer	11
• Heufdzeerte van een kraene	12
• Hoe vrouwen voorgaan	13
• Broekzetten in Else	14
• Storm	15
• Twietaelighied	16
• Wussen jim dat...	18
• Tien Stellingwarvers	19
• Taeltuun	25
• Dichtwark	26
• Deurdaenkerties	27
• Oolden veur 't jongvolk	28
• Topsport	29
• Kotte fulieton	30
• Winterreize	31
• De Stellingwarver Biebel	32
• Stelling van de maand	33

Oeps...

Et is in 't veurige nommer mit een stokmennig Ni'jjaorsweensen - en alderdeegst een Ni'jjaorsgedicht - op 'e kop verkeerd gaon. Gaondeweg in de verkeerde map terechte kommen en doe dan ok niet weer vienen kunnen om te plaetsen.

D'r past oons mar ien ding: exkuus, exkuus en nog es exkuus...

Van de redactie

Pattie volk het in de laeste maond van 't jaor altied een hiele mennigte vri'je daegen. Jammer, veur oons daegelikse wark ligt dat krek even anders. D'r mos in de decembermaond dan ok nog een hiele protte wark verzet wodden. Doe daor ok nog wat privé-omstanigheden bi'jkwammen zol et oons haost over de schoenen lopen. Et gong op haoren en snaoren nog mar krek goed (behalven dan misschien wat een misser in dit blad) mar ok jannewaori was 't nog hatstikke drok. Et jaorverslag en et financieel verslag van de stichting over 2006 hawwe graeg in de eerste maond klaor hebben wild mar dat is dan ok krek niet slaegd. Et moet reer lopen wil et de kommende maond niet even lokken...

We wo'n hoe langer hoe vaeker vraogd awwe ok even wat naor et Stellingwarfs toe vertaelen kunnen. Now biwwe vaeks de beroerdste niet dat dat doen we d'r dan ok graeg nog even bi'j tussendeur. We daenken d'r trouwens ok wel es over om mar een kommersjeel (zeg mar gewoon: betaeld) buro op te zetten veur vertaelwark. Zoas zoks heurt, beginnen we mit een eventaorisasie van - meugelike - kosten en opbrensten...

As aendejaarsbonus kree'we d'r an 't aende/begin van 't jaor ok zomar opiens nog een peer hiele aorige donateurs bi'j. Mit daank en mooie woorden wollen ze oons wark graeg een betien steunen. Dat stellen we vanzels hiel slim op pries. Daank veur die mooie woorden en daank veur de gulle gaoven...

Onder et genot van een kop koffie en een gehakballe wodt d'r ok wel es wat ommedroomd. Laestdaegs hewwe naodocht om een spiksplinterni'j Stellingwarfs spul te bedaelen en te maeken: woord-slange-domino, of zoks. Hoolties mit Stellingwarfse woorden annenpeer leggen waarbi'j et begin van et iene woord ansluten moet bi'j et aende van et veurige woord, bi'jglieks: timmer-man-lik-stien-bult-ies-gang-deure-eupenings-lied-tekst-dichter-bi'j-vrouw-volk-e.z.v. Veur aj' gien woord anleggen kunnen hewwe bedocht om 'vulhoolties' - vaeks verkleinwoorties - te maeken diej' d'r dan dwas op ansluten kunnen en waordeur een volgend woord weer makkeliker anslöt. Et utwarken van dit bedaelen moet nog even gebeuren en wie daor ok idenen over het mag gerust mitdaenken. We moe'n mar es kieken. Misschien wodt et ok wel drie keer niks...

Was d'r vandeweke toch een Stellingwarver blispoter die et abonnement van dit blad opzeggen wol, mit de bosschop: "Hierbi'j zeg ik mien internetabonnement op jim tidschrift An de liende op." We hebben vot-en-daolik bescheid daon: "Kan niet wegens technische storing...;-)). In de webstatistieken kuwwe et trouwens drekt vernemen, as d'r iene opzegd dan wodt d'r aanderedaegs iene meer van de webstee plokt, want ja...

Mit een vrundelike groet van,
Stichting Stellingwerfs Eigen
Frank en Piet

Agenda

Op **zondag 4 feberwaori** is d'r aovens om half achte een Stellingwarver dienst in de kärke van Else. Veurganger is Jan Koops van Oosterwoolde. Et zal in disse dienst gaon over Matteüs 14: Jezus die over et waeter lopt (en Petrus ok eventies).

De schriftlezings (naost Matteüs ok iene uut Jona) bin uut de veurlopige teksten van de Stellingwarver Biebel en ok de lieden bin netuurlik in oonze eigen tael !

Jim bin hattelik welkom !

Op **17 meert** is de negende Nederlaanse dialektendag in et kongrescentrum van Lamot in Mechelen (België). Disse dag wodt verzorgd deur de 'Stichting Nederlandse dialecten'.

Uut et i-dagboekien van Johan Veenstra...

27 jannewaori – 17.30 – Vandemorgen was d'r een brief mit een uutneudiging van de Liwwadder Kraante bi'j de post. Alle aandere kollumnisten van de kraante hebben vandaege trouwens ok zoe'n brief kregen. De lezers van de kraante meugen op **28 meert** in De Bres in Liwwadden in debat gaon mit de kollumnisten van de kraante. Dat is mooi. Ik was d'r graeg hennegaon, mar... op die aovend bin ik in Hoogevene om daor uut eigen wark te vertellen. En ja, ik kan mar op ien plak toegelieke wezen. Spietig. Mar lichtkaans dat Karst de Stellingwarver kleuren daor in Liwwadden die aovend verdedigen kan. Dat moet eins wel. Et zol vanzels zunde wezen as d'r gien Stellingwarver inbreng wezen zol.

-red-: mag et ok een betien Stellingwarfs tegengas wezen? Zegge mar dawwe d'r an kommen...

Zol 't nog es wat wodden...

Et Nederlaans-Limburgs is krek as et Nedersaksisch wel erkend as minderhiedstael onder diel II van et Europese Haandvest veur minderhiedstaelen. Et Belgisch-Limburgs krigt die erkenning niet...

De Nederlandse regering heeft laten weten dat zij bij een volgende aanvraag om erkenning eerst de Taalunie om advies zal vragen.

En: "Taalunie tegen erkenning streektalen."

Bron: www.onzetaal.nl/nieuws/limburgs.php

Et Nedersaksisch Instituut...

Begin 80-er jaoren was d'r nog een hiele koppel warkvolk op 't Nedersaksisch Instituut in Grunningen, now niet meer. Veur de meensken die d'r de laeste jaoren mit opholen binnen, bin gien ni'jen ansteld. In de kommende jaoren holen de laesten d'r mit op en daor kommen ok gien ni'jen veur. 't Nederskasisch Instituut bestaot dan eins ok niet meer. 't Is een pat van de Faculteit der Letteren wodden.

Bron: www.drentsetaol.nl

Dri'jekont

Het nieuwe jaar is nog maar amper een halve dag oud en er zijn nu alweer tegenstrijdige berichten over vuurwerk slachtoffers. De landelijke berichtgeving spreekt van erg weinig slachtoffers, maar de regionale berichtgeving spreekt dit weer tegen en heeft een record aantal slachtoffers. Of dit te maken heeft dat er dit jaar zwaarder vuurwerk mag worden afgestoken weet de woordvoerder van een ziekenhuis niet. Zou er mee te maken kunnen hebben.....

Er zouden deze "winter"- nou ja winter??? met temperaturen van soms 17 graden boven nul- minder mensen overlijden dan andere winters. Ik begrijp dan niet dat de krant- bijna- elke dag ruim twee bladzijden met overlijdensadvertenties heeft.

Ik begrijp de mensen niet die Apple aanklagen om hun monopolistische positie wat I-pods betreft. Volgens mij beseffen de meeste mensen niet dat er een nog veel monopolistischer bedrijf op dat gebied is? Wat te denken van micros(ch)oft?

Micros(ch)oft heeft weer een nieuw "besturingsstelsel" voor een computer; Winhoos Vista. Niet goed voor de consument, maar alleen maar goed voor de makers van het programma is het commentaar van een deskundige op de televisie.

Er loopt een heuse pyromaan rond in Fryslân. Vooral Heerenveen is in december 2006 en januari 2007 het doelwit. Diverse winkels en bedrijven gaan in rook op. Nee, de ene brand heeft niets met de andere te maken volgens een woordvoerder van de brandweer. Puur toeval. Geloof je het?

Minister Zalm. Je zou medelijden met hem krijgen. Nu denkt hij plotsklaps aan oudere mensen wat acceptgirokaarten betreft als die straks alleen maar via de computer te betalen zijn. Het zal wel weer eigenbelang zijn. Denken ze in de dorpen nu ook maar eens aan oudere mensen, want alles gaat er weg: bank, postkantoor, winkel(s), bibliobus, scho(o)len enz. Voor hoeveel dorpen zou dit in de Stellingwarven gelden?

Ik heb het al eens vaker geschreven, maar de wereld is finaal van de kook. Consumenten programma's als Radar en Kassa hebben nu gouden tijden, want zulke programma's getuigen van allerhande rottigheid in de wereld die finaal van de kook is. Het ziet er namelijk niet naar uit, dat dit snel zal verbeteren, maar alleen nog maar zal verslechteren. Zelf kijk ik nooit naar zulke programma's, want dan blijft er helemaal niets positiefs over in deze wereld.

De wrotter

Kotte reakties

Nommer 551...

“Tot mijn verrassing kreeg ik een onbekende mail: ‘An de liende’. Ik dacht nog even dat het misschien spam was.....Maar nee, een stellingwerfs blad van een, voor mij onbekende, stellingwerfse stichting. Ik weet nog niet wat ik ervan moet denken maar ik houd me aanbevolen voor een volgend nummer.”

-red-: dat is abonnee vuufhonderdienenvuufstig...

Draotien...

Uut de handleiding van een TomTom:

“Voor een GPS-fix heeft u een directe lijn met de hemel nodig.”

Zoj’ dat plak ok drekt as ‘Thuus’ vaasteleggen kunnen in zoe ’n DomDom...?

Nao disse...

Uut et i-dagboek van Johan Veenstra:

“Want zonder de Schrieversronte kan ik mien boeken niet uitgeven.”

In jow ‘liefdeswereld’ gelt toch vaeks: nao disse weer een frisse...?

In de waandelgangen...

Now wowwe eins wel graeg wat positiefs zeggen mar...

De spiksplinterni’je direkteur (Sietske) wol toch mar liever niet mitwarken an een deur een hoge blispoter veursteld uutwisselingspergramme van schoelekiender uut een koold en veer butenlaand en et Lindekollege in Wolvege. Over de centen hoefde ze niet in te zitten...

Tsja, mar hoe moej’ zoks now positief brengen...?

Listen...

Once the turning point came, once the ink joined to the paper, shadows shifting in the light of white wax candle over a nocturne table of oaken, flemish-friesisch sorrow, there was nothing left but to count, count, the wondrous things that came to us from Stellingwarf.

-red-: Zoks wowwe vanzels stille van...

Taelonderzuuk...

D’r lopen now dus twie taelonderzuken in en over et Stellingwarfs...?

Ja, zo goed as wi’j weten lopen d’r op dit mement twie onderzuken, een ‘stoffige’ veur meer as € 35.000 en een ‘gewoneniene’ veur € 1.000. We waachten nog mar even of waor ‘m dat giga verschil in zit, mar de Burgemeester het geliek: een betien fremd is ’t vanzels wel...!

Telonderzuuk...

D'r wodden op 't heden dan wel een protte taelonderzuken daon – de perveensie Frieslân wil ok al graeg weten wie as d'r now Nederlaans, Frysk, Bildtsk, Stellingwarfs of wat aandere praoten – mar zol et niet es tied wodden veur een telonderzuuk? Op De Fochtel hebben ze veurig jaor et honderdjaorig bestaon vierd van Dörpsbelang. Een dag of wat nao et feest het Otto de Vent uutvunnen dat et gien honderd mar eins al honderdvufe west weren. Lao'we dan ok mar vlogge opholen mit al die taelonderzuken en lao'we es kieken hoevule Stellingwarfers nog tot an tiene toe tellen kunnen. As dat dan aorig lokt dan perberen we een ni'j – zwaor subsidieerd – onderzuuk awwe dan misschien ok wel tot honderd en nog veerder tellen kunnen...

Teller van Tuller...

Tuller zien (vauten)teller staot op 16. Dat betekent dat hi'j him gratis anmelden kan bi'j sSr veur een beginnerskursus Stellingwarfs. In dat stokkien in An de Liende van 1 jannewaori weenskt hi'j oons een gelokkig ni'jjaor. Wi'j weensen him ok et alderbeste toe vanzels.

Et is een edelmoedig streven van him om niet mit die kaortiesstuurderi'je op et aende van 't jaor mit te doen. Daormit ontlast ie de leefomgeving. Mar as die kaorties bi'j him mit bossies in de busse valen deur de P.T.T., vien 'k et wel een rere boel. Bi'j oons wodt zoks deur de TNT daon en de besteller dot et bi'j oons iene veur iene in de gleuve. Die peer centen die hi'j kwiet wezen zol an postsegels? Tsja, wat hej' d'r veur over, ok al is 't mar ien keer in 't jaor veur een familielid, kennis of een sukeromke of - tante. Ien keer in et jaor een gedichien of verhael opschrijven en dat an alleman versturen liekt me niet zoe'n groot kerwei toe. D'r bin bi'jglieks ok wel een peer bi'j mit een antwoordnummer en dan kost et niks.

Ankem jaor (mar dat hadde dit jaor ok al kund) kuj' de ni'jjaorsweens naor An de Liende opsturen mit een fotogien van jow gezichte of wat dan ok d'r bi'j. Et scheelt een hiele protte postsegels en postzegelvet.

Tuller zien goeie veurnemens om niks meer in te sturen vien ik trouwens wel een betien kot deur de bochte. Wi'j (Piet en Frank) vienen et juist mooi daj' es wat insturen en aj' bange binnen veur vauten kuj' dat altied op veurhaand deur oons verbeteren laoten. Die moggezifteri'je (een geef Stellingwarfs woord is "gekutkam") angaonde de Schrieversronte is juist een goeie zaek, want kritiek daor wodt alleman beter van.

Veur de toekomst hopen wi'j op een hoog Tullergehalte al dan niet in een naokiekversie. "Iederiene maekt zien eigen geluud" was een kenspreuke van oonze vusen te jong wegraekte keunstschilder Rinny Siemonsma en dan dudede hi'j vaeke op een persoon. Ik hebbe d'r nog gienend tussen de regels staon zien die krek zo schrift as Piet Bult; ik daenke daj' bedoelen dat ok disse meensken geef Stellingwarfs schrieven in de riegel.

En wie beoordielt kwaliteit einliks? Kieke daorveur in iene van de eerdere uitgiften van An de Liende over kwaliteit, schreven deur Piet Bult. Ik hebbe mien rechterhaand een posien bi'j et jak inhullen en vuulde an mien boezem dat de teller aorig begon deur te dri'jen en veurdat dat ding op 'e loop gaot wo'k mit dit gekutkam opholen en Tuller nugen om wat meer stokkies op te sturen. Mag ok vaut (fout is goed) wezen.

Inzinnen stokken...

Pieter Jonker mient dan wel dat hi'j et Stellingwarfs redded het mit zien Schrieversronte (LC 26 jan.) deur et van 'boers' of 'kroeme' te bevodderen tot cultuur- c.q. streektael, anneks daormit het hi'j et Stellingwarver dialect (en dat ok al lange veur 1972 bekend ston as Stellingwerfs) de nekke ommedri''jd. Wie kennis nemt van de rieke Stellingwarver woordeschat zoas dat daelegegd is in et Stellingwarfs Woordeboek van Henk Bloemhoff en dat bi'jgelieks ok zo schrieven wil veur een uitgaove van de Schrieversronte zal him d'r over verbaozen dat verscheidene variaanten van uutspraoke en woordkeuze deur de Stellingwarver taelplisie in Berkoop niet toestaon binnen. Dit het van et begin of an et bield oproepen van et Stellingwarfs as een 'muulike tael' (in de woorden van veurm. borgemeister van Weststellingwerf Remco Heite). Disse bewuste taelpoletiek van 'distantie', 'purisme' en zonuumd 'verzorgd Stellingwarfs' het dan nao dattig jaor en miljoenen subsidie wel een cultuurtael opleverd (pattie taelwetenschoppers praoten trouwens van een hyperlect) praktiek vandaege de dag is dat die tael deur haost gien iene goed schreven wodden kan (alderdeegst Johan Veenstra moet zien pennevruchten veurleggen an de staf in Berkoop) en een tiedschrift De Ovend waarvan de meeste bi'jdregen zodanig bewarkt wodden moeten dat de schriever zien origineel haost niet meer herkend, danwel bestaot uut stokken deur de staf vertaald uut et Nederlaans. Is dit cultuur? Dan hebben we et nog niet over et inhoudelike van al die pennevruchten die spietig genug nog al te vaeke een bevestiging binnen van alle veuroordielen over Stellingwarvers die we toch liever niet zien: braaf, bevestigend, meegaand en volgzaam of in goed Stellingwarfs: 'zute'. De Schrieversronte zal dus wel goed wezen veur een cultuurtael et Stellingwarfs mar staot m.i. ok nog wel es et betere (nl. et rieke Stellingwarver dialect) in de wege.

Otto de Vent, Fochtelloo

Pieter Jonker vint in de LC van 26/1 dat hi'j et goed daon het. Zovule zelsoverschating gaot mi'j eins toch krek even te veer. Hoewel destieds een daelegaonde lijn inzet was weren d'r rond 1970 neffens mi'j aorig meer kroempraoters as vandaege-de-dag; niet aandere as mit bi'jgliks et Fries. Doe heurd'ie op et schoeplein haost niks aandere, op 't heden is 't een grote uutzundering. Wat Jonker veural daon het is et Stellingwarfs goed votstoppen en in 'n kluus leggen waor mar een peer meensken een sleutel van hebben. Et anvieten van et bruken van et Stellingwarfs wodt - vanwegens subsidiegevers? - dan wel slim mit de mond beleden mar blift beheind binnen een hiel klein kreengien. Jonker stelt dat hi'j destieds bi'j de RONO an 'e kaante zet is omreden heur dat te isoleerd wezen zol. Daor kan 'k mi'j wel wat bi'j veurstellen want Jonker stelde himzels tot et laeste an toe de hieltied slim isolerend op. Wel de hieltied tegen de media en aandere anschoppen omreden ze niet op zien maniere en op zien veurweerden mitdoen wollen mar niet zo slim wezen om wegen te zuken waordeur d'r wel meer meugelik west hadde. Nee, Jonker wol veural gien indringers en meensken mit aandere idenen in zien keukentien. Et eigen gebouwen en et eigen traktement weren van groter belang as bi'jgliks de zorg om d'r meer jongvolk bi'j te betrekken en es wat aandere te bedaenken as alliend mar meer boeken uitgeven van zien grote en persoonlijke vrund Johan Veenstra die dan ok krek zoe'n beparkt gezichtsvermogen het. "*Aandere maek ie haost onderscheid in meensken. En dat kan echt niet meer vandaege-de-dag.*" zegt Jonker. Lao'me niet lachen. As d'r iene is die hiel dudelik onderscheid maekt tussen meensken dan is dat Jonker zels! Omreden Jonker et wel zoveer kregen het dat de gemienten eerst bi'j him om raad kwammen as et om et Stellingwarfs gong weren daormit alle aandere initiatieven dan ok drekt ofsleuten veur de subsidiepotten. Honderddattig boeken en een dweildeurnat archief in dattig jaor veur al die miljoenen euro's is neffens mi'j niks om over te blosteren. Ik bin in ieder geval bliede dat hi'j niet meer op die stoel zit en hope mar dat et now onder de ni'je direktor aorig beter wodt.

Ni'jeberkoop, Piet Bult

Pieter Jonker staot op de foto in de L.C. van vri'jdag 26 jannewaori d'r bi'j as een heerser over et Stellingwarfs. Op de achtergrond de Elpenbienen Toren waor as hi'j al zien wark verstoppt het in een archief dat rokt naor een zeiltien uut een kelder uut et jaor 1972. 225.000 Euro subsidiecenten in 't jaor veur een peer stafmitwarkers en dan zoe'n verhael in de Liwadder zetten laoten en de meensken geleuven laoten dat et echt is. Ik hadde die journalist Fedde Dijkstra ok wiezer hebben wild om zoe'n verhael op disse maniere in de L.C. te zetten. Jow moeten je huuswark wel goed doen aandere kiej' gien voldoende van de meester. Of zol hi'j ok bi'j et kluppien van de haanties heuren? De Stichting Stellingwarver Schrieversronte is stillestaon bleven in de tied. Zoas de borgemeister van Stellingwerf-Westaende eerder al es reupen het dat hi'j et een stoffige klub vun. Stillestaand is achteruutgaank, wodt d'r wel zegd. In et nusthaor van de elpenbienen toren kun Pieter Jonker en zien trawaanten misschien nog een steugien zitten bleven mar heur laeste ure het sleugen as ze niet rap verni'jen en verjongen. Ik zol zeggen: et hiele zwikien in et mooie Huize Lindenoord an de Van Harenstraote in Wolvege want zoe'n gebouw allieand mar te bruken as trouwlekaosie kan neffens mi'j niet uut en de verhure an die husiesverkopers zet ok gien zoden an de diek. Et jongvolk gaot liever rappend naor een disko en husiesverkopers daor bin d'r ok zat van in disse kontreinen. Een kundigen iene anstellen die de boel op een doeltreffende maniere besturen kan. Dan hoeft Pieter ok niet meer te zieveren veur een postzegel. Et dure vertaelwark privatiseren en doen laoten deur meensken die wel over die faciliteiten beschikken zoas de Stichting Stellingwerfs-Eigen. Die kun bi'j slot van zaeke de biebel in vuuftien minuten vertaelen van de NBV naor et Stellingwarfs. Wat mi'j anbelangt kan de Verieninge Historie Weststellingwerf d'r ok nog wel an mitdoen want die zuken al tieden naor een gaedelik plakken en bin deur de jaoren henne versteuken bleven van subsidiegelden. Heur klubblad wodt betaeld deur de leden en alle wark d'r ommetoe wodt daon as willewark. De veurzitter en streekgeleerde van disse klub mag d'r nog wel een lintien bi'j hebben veur zien verdiensten. En as d'r uutaendelik nog ruimte over is kun de spullen van de ooldhiedkaemer d'r ok wel bi'j in en kan Pieter, intied as hi'j even gien rondleiding gef, et oolde spul mooi oppoetsen en kaorties mit et Stellingwarfse woord d'r an ophangen.

Walgyvoegel

Feberwaori...

Feberwaori wodt wel es anmarkt as hemmelmaond. De oolde Romeinen vierden heur Lupercalia, hemmel- vruchtberhiedsfeesten as ere veur de wolfsgod Lupercus. In disse zelde tied vierden de Germaanse stammen langs de Romeinse greenzen een ontuchtig vrouwlude- vruchtberhiedsfeest. De Romeinen vunnen dit heidense riten en dudededen disse feesten mit de naeme Spurcalia, naor et Latijnse woord 'spurcus', dat smerig betekent. Van dit woord is et Oold-Nederlaanse woord 'sprokkelen' een etymologische ofleiding. De sprokkelmaond feberwaori verwist seins naor disse oolde Germaanse vruchtberhiedsfeesten.

De naeme 'sprokkelmaond' het trouwens niks te maeken mit et warkwoord 'sprokkelen'. De naeme komt van et woord 'sporkelen' dat springen betekent. Dit slat op et feit dat de daegen van disse maond iens in de vier jaor een dag verspringt. In een protte Oold-Nederlaanse teksten wodt 'sporcle' bruukt om de maond feberwaori mit te duden. Laeter wodde d'r docht dat dit woord een verbastering was van 'sprokkel'.

(Bron: *Wikipedia*)

Oorlogsgedichten van Nel

Tot meie plaetsen we van onderduukster Jenny de Jong - schoelnaeme: Nel - iedere keer ien of twee gedichten. In disse gedichten brengt zij heur gedaachten as onderduukster helder onder woorden. De gedichten bin niet eerder in de euponbaorhied brocht en meugen zonder schriftelik goedvienen ok niet veerder bruukt wodden (© *anne bult*). Et bruken van disse gedichten kan allierend regeld wodden tegen een vergoeding van op zien minst 50 euro veur een nog te bepaolen goed doel (*kan via een aemel an de redaktie van An de liende*).

Jenny/Nel schreef disse gedichten doe ze onderdeuken zat bij Jan From op De Haule. Ze was hiervuur al een poze onderdeuken west bij Landmeter, vracht- en busbedrief, ok op De Haule. From woonde daar op een boerkeri'je, doe disse gedichten in jannewaori '43 tot april '45 schreven binnen, mit nog viere van zien kiender. Daar was ok een twieling bi'; een maegien en een joongien. Zien vrouw was al jaoren eerder op jonge leeftied wegreaekt. Zien boerkeri'je lag een peer honderd meter van de hadde weg of, schuin achter de bekende winkel van Hendrik Legendal. Bi'j From zatten ok wel es vuuf onderdukens toegelieke: twee jongens, een maegien (Jenny) en een trouwd stel. From het in feberwaori 2003 van 'Yad Vashem' postuum hier de 'Medaille van de Rechtvaardigen onder de Volkeren' veur kregen.

De Landwacht

Die men het meest verachten kan,
Maar die men tevens vreest,
Dat is die laffe landwachtman,
Veel erger dan een beest.

De grootste boef uit het gevang,
De beruchtste moordenaar,
Die werd veroordeeld levenslang,
Stond voor dit baantje klaar.

Want niet één fatsoenlijk man
Met nog een grein gevoel
Die menselijk nog denken kan,
Leent zich voor zulk een doel.

Als ieder ander slapen gaat
En van zijn arbeid rust,
Dan komt die wrede onverlaat,
Op grote buit belust.

Nel

Rust

Terwijl ik zo naar buiten tuur
Vanuit mijn legerstee
Geniet ik van de schoon' natuur
En van het heerlijk avonduur:
't Is alles pais en vree.

Men hoort hier niets van 't krijgsgeweld,
De vrede is zo groot
Hier in dit open stille veld,
Waar bloempjes bloeien ongeteld,
Hier heerst de rust, geen dood.

Och, mocht die innerlijke rust
Ook in mij nederdalen,
Opdat ik fier en welbewust
Met levensmoed en blijde lust
Weer vrij mag ademen.

Nel

Et weer...

Extreem,

Het weer wordt de leste joaren àl extremer.

't is vreemd maar woar, de zomers worn warmer. Alle zomers is et een wèèk of wat zo iéte det er verskeidene olde mensen van uut de tied raken umdet ze niet genug lucht kun krieëng.

De winters bin ook warmer. Het lek of et niet meer vriézen wil.

Et vrös de leste joaren niet langer as een wèke achter mekare dan is et weer of -elopen, de skaasens komm oaste niet meer uut et vet, jammer.

De natuur is ook elemoale in de warre in oktober 2006 zag ik et fluitkruid bluien. Det lek toch nargens noa, det is een meibloeme die eurt niet te bluien in oktober.

Et grös gruuin in december ook nog àl deur, de koén stunn nog in 't land, vreemd eur.

En dan de reeëng, et bin bui-j n o'j in de tropen wonen, kei-ard klettert et water noar benèden tut de ofvoerputten et niet meer of kunnen.

In uus kump et water in de wc tut an de rand um-oge griézelig eur! Ie dörven er waarachjant niet meer noar toe, bange det oe et viéze water teeëng de billen kump.

De geüstien en de wast oaf els borrelen det et een liéve lust is blub blub blubblub en d'r kump een walm uut die niet veur alle neüzen èèm prettig is.

En dan die ieskappe an de Noordpool woar maar àl grote stukken van- of knappen woardeur et zeewater minstens ién tut twee meter oger zal komm. Wat mut et toch worn, stiet ons et water binnen of zienbare tied an de lippen?

Of st oan er misskien nog op tied knappe koppen op die hier een oplössige veur weten te bedenken?

Loaten wi-j et hoopen want an natte voét en ef gien enkel mense beoefte.

Corry Overmars, Hasselt.

Heufdzeerte van een kraentien...

Migraine of mien kraene...

Doe 'k op een mooie dag nao de winter de boel wat an 't klaormaeken was veur et veurjaor zo'k de drok weer op de buterkraene zetten. In de bi'jkeuken zit de oftapper en de of- en ansluutkraene. Ik dri'je de oftapkraene dichte en zette middels de of- en ansluutkraene de drok d'r op. De buterkraene hadde et de hiele winter niet drok had mar doe as de drok d'r op kwam begon ie te lekken. Mar wat woj' ok, dat ding zat al meer as dattig jaor an de butermure en d'r is nog nooit gien onderhoold an west.

Een ni'j leertien, docht ik. Nao da'k de boel weer ofsleuten had, dri'jde ik de boverkaante van de buterkraene d'r of, dee d'r een ni'j leertien in en dee oolderwets haor om de schroefdraod henne en sleut him weer an. Mar de kraene was niet dichte te kriegen. Dat ik belle oonze plaetselike instelleteur Paul op en zee:

"Paul, kuj' ok even kommen want ik hebbe lekkeri'je an mien kraene".

Paul zee: "As ie migraine hebben dan moej' de dokter bellen, want daor hebbe ik niks veur".

Ik zee: "Mar ik hebbe gien migraine, ik hebbe lekkeri'je an mien kraene".

Paul zee: "Ooh, dat is ok hiel wat anders, ik verston daj' migraine hadden".

Ik zee: "Jao, now aj't zo zeggen liekt et ok wel wat op mekeer".

Paul zee: "Waor hej' de lekkeri'je, an de buterkraene, de binnenkraene, de douche kraene, de keukenkraene, de kraene boven de wasbak, de wasmesienekraene, wat veur kraene?"

Ik zee: "Paul, et is de buterkraene en a'k him eupendri'je dan spuit et waeter omhogens en ik heb d'r ok al een ni'j leertien inzet en dat het niet hulpen".

Paul zee: "Meerstal aj' d'r een ni'j leertien indoen dan doet ie et wel weer goed zonder te lekken en te spuiten mar hoe zicht die kraene van jow d'r uut, is et iene mit een dikke straole, dunne straole, zit d'r een T-dwasstokkien an of is et een ni'jmoodsen iene mit een dikke dri'jer want ie hebben haost veur iedere kraene wel een aander leertien en aj' dat niet weten dan weej' ok niet wat veur leertien aj' mitnemen moeten en hej' et oolde leertien nog want daor zit oe zoe'n verschil in. Ie hebben dunne leerties, dikke leerties, dubbele leerties en ok nog leerties in verschillende brettes, dus wat veur leertien moet et wezen, maot. En ie hebben nog leerties van verschillende kwaliteiten, ie hebben minne kwaliteit, wat betere kwaliteit, middelmaotige kwaliteit, gewone kwaliteit of van de beste kwaliteit.

Ik zee: "Ik wor gek van al jow kraenen, leerties en kwaliteiten, ie kommen mar langes en dan bekiek ie et zels mar".

Dat mit een peer daegen ha'k Paul om 'e deure om es bi'j mien buterkraene te kieken.

Paul zee: "Ooh ik zie et al, et is een AorendNiekkraene uut de jaoren '70 en dan moe'k naor Steggerde want die man het ok nog wel van zokke leerties uut die jaoren".

Ik zee: "Mar man, ik hebbe d'r al een ni'j leertien indaon en neffens mi'j was dat ok wel een goeieniene".

Paul pakte de waeterpomptange en dri'jde wat an de kraene omme en zee dat de drok d'r mar even weer op mos. Ik dri'je de oftapkraene dichte en dee de an- en ofsluutkraene eupen en de lekkeri'je an de kraene was over, behalven op et plak waar as et waeter uutkommen mos. Ie zollen d'r migraine van kriegen...

Walgvoegel

Hoe vrouwen voorgaan...

De positie van de vrouw is in de kerk een andere dan die van 125 jaar geleden. Toen zag het voorin de kerk zwart van de mannen. Wie niet verder kijkt dan zondagse herendienst, ontdekt een verzwegen wereld waarin de vrouw voorgaat.

Zoals mijn overgrootmoeder die haar man bijstaat als een klant zijn kostuum weigert af te nemen, omdat hij gehoord heeft dat mijn voorouders sympathiseren met de doleantie. Het is een financiële tegenvaller die op het eigen bord neerkomt. Wanneer ik in de oude spiegel kijk die ooit in de kleermakerij hing, dan weet ik dat je een klant niet naar de ogen moet kijken, maar er in.

De domineesvrouw heeft eind negentiende eeuw een eigen functie. Ze doet huisbezoek en ontvangt de mensen op elk uur van de dag en nacht in de pastorie. Spreekuren voor predikanten bestonden toen nog niet. Pastoraat is haar op het lijf geschreven.

Voor informatie over de vorige eeuw ondervraag ik vrouwen uit mijn familie naar hun rol als voorganger. De oudste is 100 jaar. Als jonge tiener botst ze tegen de enge kerkgrenzen op. Hoewel trots op haar gereformeerde komaf, heeft ze nooit in een gereformeerde hemel geloofd. Zoals elke zondag is ze die dag om 10.00 uur naar de gereformeerde kerk geweest. 's Middags gaat ze voor de eerste keer in haar leven naar de hervormde kerk een dorp verderop. Het is ruim een uur lopen. Haar vriendin is net begonnen als dienstmeisje bij de hervormde dominee die op die zondagmiddag zijn intrede doet. Als ze om half zes thuiskomt, staan haar ouders klaar om naar de eigen avonddienst te gaan. Zij moet mee. Haar protest en verontwaardiging helpen niet. Een hervormde dienst telt niet mee. Ze wordt nog kwaad om die bekrompenheid.

Haar 80-jarige naamgenoot overkomt in de oorlog het volgende. Ze is net bevallen van haar eerste kind. De derde dag is het zondag. Haar man en de kraamverzorgster gaan naar de kerk en nemen tot haar verbazing het kind mee om het te laten dopen. In het dorp waar ze tot haar trouwen gewoond heeft, werden de kinderen gedoopt op het moment dat de moeder weer ter been is. Nu woont ze 200 km verderop en daar is de vroegdoop vanzelfsprekend. Wat is ze boos en verdrietig. Maar ze neemt een besluit dat tegen de daar geldende regels ingaat. De volgende keer zal zij met haar kind bij het doopvont staan. Dertien maanden later is het zover. Ze laat zien waar voor ze staat: geen vroegdoop, maar een zo vroeg mogelijke doop.

Het volgende verhaal is van na de oorlog. Naar de kerk gaan en wandelen horen nog steeds bij elkaar. Toch gaat mijn moeder soms op zondag op de fiets naar Utrecht. Dit keer omdat een vrijgemaakte predikant terugkeert naar de gereformeerde kerk. Daar wil ze bij zijn, ook al moet ze op de grond zitten, zo vol is het. Want de dominee komt niet alleen. Hij neemt ook gemeenteleden mee. Dat is een overtreding van het fietsverbod waard. Ze neemt het geklets daarover op de koop toe. Een vrouw moet nu eenmaal zelf haar keuzen maken. Daarin mag ze voorgaan in Gods naam.

Erica Plomp-den Uijl

Broekzetten in Else...

Op et gebak eten nao vun Jan Battels et naozitten eins altied et mooiste pat van de bestuursvergeerdering van de verieninge Oons eigen Stellingwarf. 'Et gaot bi'j et vergeederen om de naozit' zee Jan altied, 'dat is pas et echte vergeederen. Ik dri'je d'r niet om henne, et gaot om de naozit'.

Mos now toch dat verhipte vrommes uut Ni'jhooltwoolde, nog mar krek in et bestuur, dit hiel mooie veuruutzicht bedarven deur heur gemierk en geziever bi'j de rondvraoge. Veurige keer hadde ze al zitten te mierken dat Hooltwoolde hielemaole niet in et woordeboek ston en now dit weer. Hoe et now mos mit de Stellingwarver plaknaemen op de bodden, vreug ze, now Stellingwarf Westaende bi'j monde van borgemeister Van Harten de apostrof in de ban daon hadde. 'De apostrof in de banne', vreug veurzitter Boersma die de agenda al trokken hadde veur et ofpraoten van de volgende vergeerderdaotum. 'Jazeker', zee vrouw Guichelaar, 'in de banne. Westaende wil gien straotnaemen mit 'ni'je' en 'eri'je' en zoks want dan moet d'r tussen de i en j zoe'n kommagien in de locht en dat is te ingewikkeld op een bod.

In Steggerde wollen ze de straotnaeme 'Melkeri'je' en dat gaot now niet deur'. O, heremetied, dat he'k hielemaole over et heufd zien, zee Boersma, 'wat donkt jow daor van Fetske'. 'Binnen de staf hebben we et daor laestdaegs al es uitgebreid over had', zee Fetske en et zicht d'r naor uut dat dit veergaonde gevolgen hebben zal veur oons taelbeleid ok angaonde de erkenning naor pat drieje toe en zo za'k mar zeggen. Die verhipte borgemeister het oons een maond leden ok al es de voete dwas zet deur him uut te spreken tegen de subsidie veur et Tosperjekt van oons Piet en now dit weer'. 'Ja', zee Riemer 'die man hadde et over een stoffige studie Stellingwarfs, hoe komt die kerel d'r bi'j. Oonze tael is medern en kent een geraffineerd taelgebruuk, dat vien ie op alle websteeën'. 'Ik daenk dawwe een brief sturen moeten naor et EBLUL', zee Bouke. 'Et EBLUL', vreug vrouw Guichelaar. 'Wa's dat now weer'. 'O', zee Fetske, 'ik bedule et Bero veur de Lessend Used Languages. Die zitten in Dublin en daor kuj' echt mit al je klachten terechte as je eigen tael binnen et kader van et Haandvest tekot daon wodt'. 'Laoten we dan ok mitien de dakken mitnemen', zee Boersma. 'De dakken?', zee Fetske. 'Ja, de dakken of de daeken of de kappies hoe aj' dat ok numen willen. Ik bedule die kappies die op de u zet wodden in straotnaemen zoas Bûtenweg en Bûterheideveld in Else en Makkinge. Die kappies binnen Fries en de ambtners van Oostaende verpoffen et om ze d'r of te haelen. Daor biwwe now al een peer jaor mit Oost over in gesprek en d'r komt mar gien schot in. As et zo deur gaot wodt et krek zoe'n zaekien as mit dat pad van Lolkema, dat eerst 'leane', doe 'loane' en laestdaegs pas goed op de bodden ston'.

'Mar now wo'k toch nog wel even een goed woortien doen veur oonze borgemeister', zee vrouw Guichelaar. 'Die man die mag dan wel tegen alles wezen wat een kommagien in de locht is of stoffig, laestdaegs het hi'j et toch mar een peer keer mooi opneumen veur oonze tael. Zo vient hi'j dat drie priezen wel wat weinig is veur zoe'n groot taelgebied. D'r kunnen d'r nog best een peer bi'j zee hi'j. En ok wil hi'j een groot festival veur popmeziek in oonze tael op et Van de Maandplein van de zoemer. 'Ja, dat klopt', zee Fetske. 'Daor is oons Albertien al een paer maond drok mit. Die zit op de akedemie veur pop in Liwwadden zoas jim weten en die het veurig jaor ok al es van oons zoe'n mooie opdracht had mit et illestreeren van et boek van Gosse ziej' en die vun dit ok wel een mooie opdracht. En zo leren die kiender d'r ok nog wat van hen. Want we moeten de jeugd betrekken bi'j oonze tael hen, dat is belangriek. Dat is ok wat ik van de borgemeister begrepen hebbe'. 'Ik stel veur de borge-meister een bossien bloemen te sturen veur al die steun', zee vrouw Guichelaar 'en dan ok mar een bossien naor Albertien'.

'Is d'r veerder nog wat op 'e bodden' vreug veurzitter Boersma, die Jan al ongedurig op et gelozie kieke zag. 'Ja', zee Jan, 'zo zit ik altied nog mit die mollebulte hen, die mollebulte die zie ik de hieltied mar op de kaorten staon en ik snappe niet hoe ze daor bi'j kommen. Wie zet d'r now een mollebulte op de kaorte'. 'Neffens mi'j bin ie al an et naopraoten', zee Boersma. 'Ik slute de vergeerdering. Fetske, zorg ie even veur de brief naor Eblul en de bloemen veur Van Harten en veur Albertien?'. 'Komt in odder', zee Fetske.

Storm...

Wat een heisa maeken die ni'jsbrengrers vandage-de-dag van een betien wiend. Op alle tillevisiezenders leek et haost dat de wereld vergong. De verslaggevers van Omrop Fryslân stonnen rondomme in de perveensie om zien te laoten hoe et tekeer gong. Een hiele husse weermannen uut oons kikkerlaantien gavven een weeralarm of op heur daegelijke weershow. Alderdeegst maekten ze de meensken haost wat bange mit de kommedaasie daj' mar beter thuus bliieven konnen mit dat weer!

Ik vien daj' niet bange hoeven te wezen mar wel wat veurzichtiger. Dat d'r een dak argens van een boerkeri'je ofwi'jt die bi'jglieks meer as honderd jaor oold is, ligt an aachterstallig onderhoud vanzels. Of een plat dak van een loods argens an de buterkaante van een industrieterrein in groot dörp. Zoe'n plat dak komt meerstal préfab uut ien of aandere febriek. De schroefies die dan bruukt wodden bin vaeke krek niet lange genoeg om een wiendpoester van kracht 7 te kunnen deurstaon. Over bouwbesluit spreuken in dit geval.

Op de bewuste donderdag 18 jannewaori wodde dattig percent van de ongelokken op 'e diek veroorzaekt deur vrachtauto's ston d'r in de kraante en daarvan wodde dattig percent veroorzaekt deur butenlaanse sjefeurs, veural uut et eerdere Oostblok. As een vrachtauto van 80 kuub leeg over de weg ridt vraogt dat om ongelokken, veural as ze de wiend vanzieden kriegen. Sjefeurs moe'n zels zo wies wezen om niet te rieden ok al hebben de baozen daar odders veur geven. Ze hebben aanderen d'r ok mit benaodield. Mit de mederne kommenikaosiemiddels van vandaege-de-dag hoeft et niet muuilik te wezen om ongelokken veur te wezen, donkt me.

Op een roezebroekerige maendagmorgen op 'e tied, om percies te wezen op 13 november in 1972, gong ik as vrachtwaegensjefeur op pad om Boll & Sharpmeubels uut Wolwege uut te sutelen in Zuud-Duutslaand mit een vrachtauto van Jan Krediet uut Noordwoolde. Onderwegens vuulde ik wel es een hottien mar ik hadde niet deur dat de storm zo slim aachter mi'j ankwam. Doe de storm op zien malst was zat ik al an de greens en daar vul et wel wat mit. Woensdagaovens belde ik zoas gebroekelik mit et thuisfront en heurde hoe aldervreselikst de storm hier huusholen hadde in de Stellingwarven. De vrundinne van mien vouw was mit de aachterdeure en al et laand inwi'jd en ze hong mit heur tassien in de haand an de liendepaol. Doe het et hadder wi'jd as de oflopen jannewaoristorm, neffens de staotistieken van et KNMI.

Ik hadde die aovend in et dörpien Stein über Nürnberg in et plaetselike kefé genoegelik zitten te praoten mit oold-oostfrontgangers. Iene hadde een zwat lappien veur et oge, iene hadde een ronde haoke an de onderaarm en d'r was nog iene mit een hoolten stelte. Ze hadden die aovend kegeld en zatten naotied te vertellen over de verschrikkelijke winters in de Twiede Wereldoorlog in Ruslaand. Onder et genot van "ein Männerfrühstück" (ein Korn und ein Bier; een schoon slokkien en een grote pulle bier) vertelden ze over de ontberings die ze mitmaekt hadden en ik zal heur kenspreuke niet licht vergeten: "Vorwärts Kammeraden, wir ziehen zurück"...

Doe 'k de zaoterdagmorgens daarop thuuskwam weren de gevolgen van de storm in disse kontreinen aorig groter as oflopen jannewaori.

Twietaelghied...

't Is al weer mennig jaor leden da'k as jong vrommes naor de Stellingwarven kwam. Grootbrocht in 't Iesveenseveld, de greensstreke van Overiessel en Drente mit Friesland, klonk et Stellingwarfs me niet onbekend in de oren. Bi'j oons op 'e streek wodde et meerst kroem praot. Ik heur 't de meester nog zeggen:

'Kinderen op school spreken we Nederlands, die krompraat bewaar je maar voor thuis.'

De kiender uut de buurt van Noordwoolde hadden een strepien veur. Zi'j praotten Keloniaols, dat leek in alle geval nog wat op Nederlaans. Laeter op de middelbaore schoele in Stienwiek kwam ik d'r achter dat et iene kroem et ere niet is. Nee, de maegies uut Gieteren klonken hiel anders as de jongen uut Vledder en Diever.

Doe we een jaor of vuuftien weren gongen we zundagsmiddags naor de Wooldbarg. Bi'j de uutsparing van Stoffels kwammen dan hiele kloften jonges en maegies uut de wiede omtrek saemen. Daor kwawwe al gauw in de kunde mit een koppeltien jonges uut Stellingwarf-Westaende. Ze weren een jaor of wat oolder as wi'j. Tot oonze grote bliedschop weren ze in et rieke bezit van een brommer. Oonze wereld wodde in ien keer een stok groter. Achter op 'e brommer naor Wannepervene, Haovelte, de karmis in Meppel, Schotermark of naor Gieteren te punteren. Intied leerden we dat een paantien niet altied een pat van een jasse of een bloesien hoeft te wezen. Nee 't past bi'j een koppien liekas een schutteltien of schotteltien. Laoj' et spul valen dan kriej' schaoten of scharven. In beide gevallen is 't kepot of stokkend. We vunnen uut dat een 'tuut' hiel wat anders is as et geluud van een autotoeter. Ja dat weren leerzeme zundagmiddaegen.

Och en hoe gaot dat aj' jong binnen? Van et iene komt et ere en zo kwam ik in Steggerde te lane. Mien buurvrouw kwam uut Twente. Daor koken ze etten in stee van eten. Et het waarlik even duurd eer da'k deur hadde dat de buurman niet twie, drie keer weeks grauwe aten te eten kreeg.

De tied gong stille deur en een jaor of wat laeter gong oonze ooldste, lao'we him veur et gemak mar Piet numen, al naor schoele. Doe dee blieken dat 't daor nog niet vule anders toegang as twintig jaor leden. Op een dag koj' de volgende twiespraoke heuren.

'Piet waar is je potlood?'

'Op 'e taofel meester.'

'Wat hoor ik, Piet? Zeg je taofel? Je weet toch dat we hier in school Nederlands spreken? Dus moet je zeggen: op de tafel meester. Begrepen Piet?'

Piet was hielendal overstaekzet deur disse volzin. 'Ja meester.'

Dan gremieterig, die meester ok hieltied te zeuren.

'Mar mien pappe zegt taofel, en pappe is de baos.' Oh zo.

Op de eerstvolgende oolderaovend wodde pappe daor even op anspreuken en kreeg de raad om ok in huus zo vule meugelik ABN te praoten.

Vandaege-de-dag wonen we al weer een hiel schoft in Stellingwarf-Oostaende. Mien man kreeg wark in de kontreinen van Dokkum en Harlingen. Oonze woordeschat wodde anvuld mit een tal Friese woorden. Nee ik gao et hier niet hebben over "et kan net" of "et kan krek" dat is elkeniene zo zachiesan wel bekend. Op de middelbaore schoele praotten de kiender ABN of wat d'r veur deurgong. Dan kon iederiene et begriepen want et was een smultkroes van dialekten en taelen bi'j mekeer. Thuus mit de kammeraoden wodde ok Hollaans praot. Ze gongen studeren en kwammen in de kunde mit vrundinnen en kammeraoden uut verweggiestan. Et Stellingwarfs wodde naor de achtergrond verdrongen.

(Gaot op de volgende bladziede veerder)

(Vervolg van de veurige bladziende)

Daj' de tael diej' as kiend praot hebben toch niet verleren, bleek doe oonze ooldste stage leup op een MTS in Assen. Dat was makkelijk, dan kon hi'j thuus slaopen en in de kontreinen van de schoele waor hi'j leerde, weren de stageplakken zeldzem. Hi'j moch rippeteren mit een twiede klasse. Die jonges, d'r was gien maegien bi'j, dochten laow'we die westerling mar es te pakken nemen. Ze stelden heur vraogen in et Drents en hullen ok nog een hiele toespraoke. Wat keken ze op 'e neuze doe ze in 't Stellingwarfs bescheid kregen.

Ok disse jaoren liggen al weer achter oons. De kiender wonen al lange op heurzels. De zeune in et midden van et laand. De dochter in et westen. Ze hebben allebeide een huusgenoot van die kaante. Dat d'r zal in huus wel gien Stellingwarfs meer praot wodden, bin 'k bange.

Dat tael toch veural een kwessie is van mekeer begriepen willen, bliekt uut et volgende.

We bin in et rieke bezit van vier pake- en beppezeggers. Doe de ooldste een jaor of tweeje was en krek wat begon te praoten, was ze mit heit en mem Oold en ni'j bi'j oons te gaaste.

We konnen doe genieten van et volgende veurval.

'Paku, pakuuu?' Ze zingt et uut.

'Ja meissie.'

'Ikke nijj kijke.'

'Wil ie bi'j de knienegies kieken? En lichtkaans ok even bi'j de kiepies?'

Mien schoondochter lag intied in een deuke, die daenkt dat begriipt et kiend giener-tied allemaole.

Mar mit een straolend gezichien zegt et kleine ding;

'Jah! Ikke ei.'

'Mar ie bin nog op blote poties, zo kuj' toch niet naor buten?'

Daor moet eventies over naodocht wodden, mar dan het ze de oplossing vunnen.

'Ikke sokke an, goene zoeke.'

'Now d'r ligt sni'j. Ik zol de leersies mar andoen.'

Mien schoondochter wet niet hoe ze 't het, leersies, sni'j zol ze dat begriepen?

Mar gien nood.

'Jah, seeww (muuilik die w) koud, nat. Ikke lase an.'

Ze lopt naor achter en komt weer te veurschien mit twee blauwe leersies in de hanen.

'Pake helpe voete in, kom pakuuh? Ikke buite, jasse an, klaa'

Daor stapten ze henne. Et kleine ding dat thuus gien woord Stellingwarfs heurt en heur Pake geboren en grootbrocht in de Stellingwarven.

Ze begriepen mekeer poerbest.

Roely

Seizoengedichten...

We vraogen nog de hieltied gedichten die van doen hebben mit et seizoen, haast, winter, meitied/veurjaor en zoemer. We willen et hiele jaor deur dus graeg gedichten kriegen die mit de seizoenen van et jaor te maeken hebben. We bin onderhaand al mit et verzaemen uut aende zet en de eerste winter- en meitiedsgedichten biwwe ok al tegenkommen. We maeken an 't aende van 't jaor nog es een speciaol ketern in dit blad en holen we een stemronde veur een anvierteringspriesien.

Wussen jim dat...

Wussen jim dat...

- Oonze keunegin ok veur vri'je mieningsutering is.
De Belgische marine ok al huzen an de wal opknappen lat veur heur oold-marine passeniël.
- Dat de Duutsers tegenwoordig mooie volksmeziek hebben op heur veer-kiek-kassien.
- Stellingwarvers wat hebben mit et Saksische geslacht.
- Uutlaotgassen van koenen tegenwoordig ok al geveerlik en schaedelik binnen veur et milieu.
- Sadam Hoessein ok nog een gaepend gat in de nekke kreeg van et touw waar hi'j mit ophongen is.
- En zien halfbreur vleug et heufd zels van de rompe tiedens et ophangen (eigen schuld dikke bult?).
- Bush nog de hieltied gas gefit mit oorlogvoeren in Irak, en staot te goelen as hi'j een oorlogsinvalide een medallie gefit.
- Je vi'janen liefhebben, en gien kwaod mit kwaod vergellen, dit de waopenfabrikaanten min uut komt.
- Ex-firstlady Hillary Clinton graeg de eerste vrouwlike president van de V.S. van Amerika wodden wil.
- Nederland wel een hiele vette opdracht kregen het om in Amerika een zeevering an te leggen.

Henk de Vries

Stellingwarfs

Wat et Stellingwarfs angaot: op dit mement is d'r een erkenning van et Stellingwarfs as Europese minderhiedstaël onder diel II van et Europees Haandvest veur Minderhiedstaelen [as pat van et Nedersaksisch]. De perveensie spant him in om saemen mit de beide gemienten een hogere staotus te kriegen veur et Nedersaksisch, waaronder et Stellingwarfs [deel III van eerder numde Haandvest].

(Uut et verkiezingspergramme van GrienLinks in vier -streek-taelen: www.stemgrienlinks.nl)

En wat zie'we op de webstee van et CDA...

It kolleezje hat it brief yntusken ferstjoerd, wêr't it CDA ek mei ynnommen is. "Dit wie in goeie earste stap, want wy hawwe troch it brief oandacht frege foar it Frysk yn Den Haach en de steaten fan Fryslân hawwe in prinsipe-útspraak dien. Dôchs realisearje wy ús hiel goed dat dit wiidweidich trajekt is, wat net samar yn tichte fetten wêze sil. Fanút ferskate rjochtings krije wy dan ek de sinjalen dat de lobby foar it Frysk breder en fêsthâldender wêze moat", sa seit wurdfierder Geart Benedictus.

-red-: gien woord over et Stellingwarfs, mar dat zal wel poletiek wezen...

Tien Stellingwarvers...

D'r weren es...

De Stellingwerfs Eigen schriefwedstried. We kennen allemaole wel een veurbeeld zoas:

Tien kleine tuinkabouters die liepen door de regen,
Eéntje was niet waterproof, toen waren er nog negen
Negen kleine tuinkabouters die wilden graag wat erven
Voordat er wat te erven viel, moest er eentje sterven
Acht kleine tuinkabouters die dronken op het leven
Eéntje dronk net iets te veel, toen waren er nog zeven
Zeven kleine tuinkabouters die waren dol op sex
Maar één die had een heel zwak hart, toen waren er nog zechs (oeps...)

Jammer... et is wat zunig disse keer. D'r bin eins mar twieje, drieje, viere die wat fesoenliks instuurd hebben. Wi'j hebben d'r zels nog mar wat bladvulling bi'j maekt.

Oons komputertien het een lottien trokken veur de pries. Et lot vul op ta, ta, ta, ta:

De tien Stellingwarfse enten van Sjoukje Oosterloo.
Sjoukje, fielesteerd en et priesien wod je zo gauw meugelik toestuurd.

En alleman hatstikke bedaankt veur et mitdoen vanzels.

Tien oolde Stellingwarvers...

Lange leden weren d'r een hiele protte
Haost allemaole uut de tied raekt
Now bin d'r nog mar tiene

Tien oolde Stellingwarvers
die konnen et niet laoten
en altied as ze saemen weren
mossen ze Stellingwarfs praoten
iene wol zien pattien schonevegen
doe weren d'r nog mar negen

Negen oolde Stellingwarvers
gongen es op et ies uut glierken

(Dit verhael gaot niet veerder want ze bin alle negen toegelieke deur et ies zakt en verder....)

Tien oprjochte Stellingwarvers...

Tien oprjochte Stellingwarvers,
dat aantal vaalt niet tegen
Iene was niet echt oprjocht
doe weren d'r nog mar negen

Negen oprjochte Stellingwarvers
et schrieven nog bi'j machte
dat wil zeggen op iene nao
doe weren d'r nog mar achte

Acht oprjochte Stellingwarvers
bleven d'r in geleuven
iene was et jurylid
doe weren d'r nog mar zeuven

Zeuen oprjochte Stellingwarvers
hullen interesse
iene was een dissident
doe weren d'r nog mar zesse

Zes oprjochte Stellingwarvers
weren op heur qui viefte
iene was et warkgroeplid
doe weren d'r nog mar viefte

Vief oprjochte Stellingwarvers,
iene een dooie piere
en die hadde al een pries
doe weren d'r nog mar viere

Vier oprjochte Stellingwarvers,
et weren d'r eins mar twieje
want familie van mekeer
doe weren d'r nog mar drieje

Drie oprjochte Stellingwarvers,
et weren d'r echt wel drieje
iene wodde et niet gund
doe weren d'r nog mar twieje

Twie oprjochte Stellingwarvers,
twie meer as gien iene
die iene komt nog an de beurt
doe was d'r nog mar iene

Ien oprjochte Stellingwarver,
de jury die was lovend
hi'j gong d'r mit de pries vandeur
et gedicht komt in De Ovend

Rommert Oostra

Het in-trieste verhaal over...

10 Stellingwarverkes
Liepen door de zure regen.
Die met aderverkalking loste op...
Toen waren er dus nog 9.

Van die 9 Stellingwarverkes
Werd 'r een naar 't gevang gebracht.
Want hij liquideerde nummer 6.
Zo bleven er nog maar 8.

Van die 8 Stellingwarverkes
Wilde die in 't gevang niet meer leven.
Hield dus wat te lang zijn adem in.
Toen restten er nog 7.

Van die 7 Stellingwarverkes
Kreeg er een een mes in 't lijf.
Nummer 6, die was al eerder dood.
Dus toen waren 't er nog maar 5.

Van die 5 Stellingwarverkes
Dronk er een 't glas met 't bier
Hij kreeg acuut een glazenier
Over bleven er nog slechts 4.

Van die 4 Stellingwarverkes
Deed er een aan poëzie;
Offerde zich ten gerieve van dit rijm...
Welgeteld waren er toen nog 3.

Die 3 stoere Stellingwarverkes
Die zaten daar niet mee.
Eentje lachte zich zelfs hartstikke dood.
Juist ja, toen leefden er nog 2.

Die 2 Stellingwarverkes
Hadden weinig tot niks gemeen.
Dus de ene ruimde de andere op.
En zo bleef er tot slot nog 1.

Dat ene Stellingwarverke
Schreef in An de liende dit vertellegien
En kreeg heel rap een vrundenkring.
Ze waren zo weer met tien.

Chris Kerkhoff

Van heuren zeggen...

Tien Stellingwarvers hadden de smoege kregen
Ientien gong et hoekien omme en
doe weren d'r nog negen

Negen Stellingwarvers roeiden mit een botien in de grachte
Ientien raekte overboord en
doe weren d'r nog achte

Acht Stellingwarvers gongen naor de kark om te geleuven
Ientien raekte onder een auto en
doe weren d'r nog zeuven

Zeuwen Stellingwarvers gongen op 'e fiets naor De Blesse
Ientien raekte onder de trein en
doe weren d'r nog zesse

Zes Stellingwarvers gongen stappen om een wuuf
Ientien fietste de Lende in en
doe weren d'r nog vuuf

Vuuf Stellingwarvers zongen as een tiereliere
Ientien raekte van de kook en
doe weren d'r nog viere

Vier Stellingwarvers deden saemen de boerderieje
Ientien raekte in de gierputte en
doe weren d'r nog drieje

Drie Stellingwarvers mossen neudig naor de plee
Ientien zakte in de stront en
doe weren d'r nog twee

Twie Stellingwarvers gaon ze weer verdiene
Ientien raekte weg en
doe was d'r nog mar iene

Die iene Stellingwarver zo he'k heurd
Daor is 't intied ok mit gebeurde

Walgvoegel

Tien Stellingwarver enten...

Tien Stellingwarver enten,
schaetsten langs d' elf steden,
veurbi'j Liwadden kreeg iene een haegelschot,
doe weren d'r nog mar negen.

Negen Stellingwarver enten
belaanden in een sni'jjachte,
nao Sneek en IJlst sturf iene an de kroep,
doe weren d'r nog mar achte.

Acht Stellingwarver enten reden over Sloten en Stavoren,
niet te geleuven,
iene brak zien poot,
doe weren d'r nog mar zeuven.

Zeuwen Stellingwarver enten
gongen bi'j Hindelopen tot de flesse,
iene was gulzig en verslokte him,
doe weren d'r nog mar zesse.

Zes Stellingwarver enten
reden van Workum naor Bolsward, en och lieve,
een ente kreeg de koolde koorts,
doe weren d'r nog mar vieve.

Vuuf Stellingwarver enten
haelden Harlingen, 't was singeliere,
daor ree een ente him te pletter,
doe weren d'r nog mar viere.

Vier Stellingwarver enten
reden deur Franeker, en zie,
ien ente wodde hielendal krankjorem,
doe weren d'r nog mar drie.

Drie Stellingwarver enten
reden over Bartlehiem, daor het iene van de drie
onverwaachs et lootien legd,
doe weren d'r nog mar twie.

Twie Stellingwarver enten
schaetsten deur naor Dokkum, hoe et gaon is wet gieniene,
ien ente zee kwak, en ree doe in een wak,
doe was d'r nog mar iene.

Ien Stellingwarver ente
docht ik riede op de Bonke as de beste,
ofgrieselike blik wodde hi'j om zien snaeter,
en was niet meer, dit was de leste.

Sjoukje Oosterloo

Nog tiene dan...

Iens weren d'r een hiele protte die et altied bruukten
Meer buten as in de Ivoren Toren
Mar sund de sSr van 1972
Wodden et de hieltied minder

Vandaege bin d'r nog een stok of tiene die et bruken
De laeste tiene in de Ivoren Toren
Pieter is d'r krek mit opholen
Now bin d'r nog mar negen

Morgen bin d'r nog weer minder die et wel es bruken
De laeste peer in de Ivoren Toren
Jehan die sukkelt al een poze
Zo bin d'r nog weer minder

Ni'je weke bin d'r nog een peer die et wel es bruken
De laeste peer in de Ivoren Toren
Henk die gaot naor Grunningen
Dat is weer iene minder

Nao een maond bin d'r weer minder die et wel es bruken
De laeste peer in de Ivoren Toren
Een Sietske B. en een Doeke D.
De laeste telt mar half

Over een jaor bin d'r weer minder die et wel es bruken
De laeste peer buten de Ivoren Toren
Nao 2009 hool ik d'r ok mit op
Alweer een bruker minder

In twieduzendvuuftien gieniene die et nog es bruukt
Niet binnen of buten de Ivoren Toren
Mar meensken en beleid was goed
Daor het et niet an legen

Mar och, wat is d'r eins an verleuren
Et gong niet iens om 't Stellingwarfs
Aj' mar schrieven en praoten blieven
In 't Nederlaans, Engels of Chinees
Utaendelik is 't mi' om et even

Piet Bult (buten mededinginge; meer vanwegens de bladvulling)

Taeltuun

Vuuf wat minder bekende woorden uut et Stellingwarfs Woordeboek:

- anmierken** = voortdurend zeuren
annaoderen = zich toeëigenen
anneren = bestemmen, bedoelen
anpaanderen = stevig aan komen stappen
anpeuteren = doorwerken, opschieten met het werk, meer werk verzetten

Ra, ra, raar...

Laestdaegs zee een kiend van boerekomof: *“Oons moeke moet kalven.”* Dat liekt zo dan misschien wel wat vreemd mar dat is et vanzels eins niet want aj’ kieken naor een oolde Friese vertaeling van Wumkes uut 1933: *“En it barde, do't hja dêr wierne, dat de dagen fol rekken dat hja bernje scoe.”*

In bern krije is: “bernje” en een kalf krieggen is: “kalven”.

Now ja...

Bargen in de Stellingwarven...

Neffens de Biebel moet et in Israël wel slim heuvelachtig (west) wezen. Et zal vaaste zo wezen omreden we in Stellingwarf gien bargen hebben krek as bi’jglieks wel weer in Zwitserlaand, aandere hadden à disse woorden grif ok wel in et Woordeboek staon:

Barg, barge, bargen, barggebied, barggebieden, barggeite, barggod, barghelling, barghellings, bargien, bargketten, bargkettens, barglaand, barglaek, bargpasse, bargpassen, bargrede, bargrevier, bargrichel, bargspleet, bargspletten, bargstien, bargstromen, bargstroom, bargterras, bargtoppe, bargtoppen, bargvesting, bargwaand, bargwaanden.

Dat ja, hoe moe’we daor now mit an...?

Paanserjasse...

Tiedens oons vertaelen van de Biebel hewwe ok weer een ni’j Stellingwarfs woord maekt: “paanserjasse”. Een paanserjasse is – zeg mar – et boverstok, et lief(stokkien) van een harnas (Ned.: borstkuras). Tsja, en zoe’n ding kennen en kenden we hier in et laand van gevechten mit dong- en hujvörken niet vanzels. Hoezo vanzels... Stellingwarvers weren toch zokke vechtersbaozen? Dat mag tot rond 1520 dan zo west hebben mar de laeste peer honderd jaor wowwe eins niet meer anvalen en Henk - oonze Woordeboekeman - wol ok niks van vechten weten en dus hawwe daor ok gien goed woord veur; now dan wel weer. Of hadde et toch een “koegelvri’j vest” wodden moeten...?

Dichtwark...

Vroeger...

As ge vroeger thuis 's mit 't éten iets nie luste
Dan hádde gén honger, wier d'r téggen oe gezét.
En kiek, as ge dus gén honger hád,
Dan waarde ziêk en dan moste nor bed!
En as ge in bed tusse de vette lappe lâgt
Dan didde niks en koste dus ok gén honger kriêge!
Dus we aten altied wá de pot ons schafte
Ok al waar 't af en toe nog nie te vrêete vör de vliêge!

Chris Kerkhoff

Zundagmorgen

Uutslaopen kuwwe, allemaole
dan moeke onder an de trappe
et wodt tied
et is al laete

een dreuge bakke, vlogge
een paantien thee, hiete
we overleggen
we besluten

Zuwwe naor de karke
of naor de Efteling
de domenee
de clown

De iene dot et iene
de aandere et aandere
ik geleuf
ik minder

Gao'we morgens naor de karke
en middags naor de Efteling
of is dat netzelde...?

Piet Bult

Mien veurjaoren

Veurjaor, meitied, lente,
zoemer, haast, winter.
Zes woorden allienig
van vier vorrels jaoren.
Veur dat iene drieje.

Et jaor zet uut aende bi'j
iene en et lopt mar deur.
Driehonderdvuvenzestig.
Veurjaor, zoemer, haast, winter.
Twie keren, ien jaor.

Wanneer zet een jaor uut aende?
Altied bi'j et eerste ciefer
van de maond jannewaori of
bi'j et vroege vorrels jaor dat
alderieselikst bliede maekt?

Iedere lente 'n ni'j geluud.
Dit geluud is mooi en niet dreuge.
Ik tel de daegen van mien jaoren
graeg in mooie lentegeluden.
Niet in ze dreuge op te stoepen.

Et vienen van et begin is muulik.
Mit 'n veurjaor, zoemer, haast, of winter?
Ik kies veur de ni'je veurjaorsklaanken.
Ik heurde ze omraek vaeke opni'j.
Ienenzeuventig maol; 't is nooit genoeg!

© *anne bult*

Roeie...

As ge roeit mit de rieme, die ge hét...
Dan komde ok vöruut... agge dè mar wét!

Mien ége...

Duk, as ik smèrreges in de spiêgel kiêk
Dink ik: " 't Zal lang dure vördet ik wér
'n bietje op mien ége liêk!"

Chris Kerkhoff

Deurdaenkerties

Ik vind het een geschenk
Als ik aan je denk

Niets,
da's tenminste iets

Ouderen hebben
En kunnen plooiën

Geef de volwassene een hint;
Ze zijn zo blij als een kind

Verdeel zonder oordeel

Jongeren zwemmen
Ouderen drijven

Angst lijdt de mens

Innerlijke belevingsrust
Is het moment waarop
De ziel het karakter kust

Einte Slootstra

Oolden veur 't jongvolk...

In de biljatzael van et bejaordehuus was et blauw van de rook en de gang ston vol mit rollaoters en aandere hulpstokken. Tiedens een perti'jgien biljatten hadde iene van de stoters een bie-sterbaorlik bedaenksel over de wisselwarking tussen jongeren en oolderen. Alle rollaoterge-brukers mit een uutkering moe'n die dingen inleveren en kriegen daorveur een gratis kiender-veervoerbakfietsse weeromme. Die stoter zee dat de oolderen heur verdienstelik maeken konnen veur de maatschoppi'je deur heur kleinkiender en ok die van de bureen morgens naor et kien-derbeweerplak te brengen. Dit alles onder et zingen van vassies van bi'jglieks "in een gruu, gruu, gruu, gruu knolleknollelaand" of "doe et karregien langes de zaandweg ree"... Et zal de kiender van jongs of an een protte respekt bi'jbrengen veur oolderen. Daordeur zullen ze laeter ooldere meensken helpen mit overstikken of et in de bus trein stappen. En as die dingen vol zitten zullen de jongeren veur de oolderen overaende kommen om heur plak of te staon an de oolderen.

Ze zullen et prachtig vienen om op disse maniere naor et kienderbeweerplak brocht te wodden en is et een mooie opstap om laeter zels mit een protte nocht naor schoele te gaon. De direk-teur van et bejaordehuus was alderdeegst geestdriftig over dit plan en zee d'r nog bi'j dat et file- en parkeerperbleem op zoe'n maniere oplost was wanneer ze brocht en haeld wodden. Et is alle keren een verdievedaosie van jewelste daor bi'j et oolde pelisieburo op 'e hoeke van de Sinckingastraote en de Willem Lodewiekstraote. Dan wodt et vule rustiger, d'r is gien filevor-ming en et is ok nog goed veur et milieu. Op de weerommereize kun ze dan mooi even naor de supermark om bosschoppen veur de kiender, de kleinkiender en veur heurzels te haelen. De bi'jstaansmoekes kun dan an 't wark want ze bin die hanebienderties et grootste pat van de dag kwiet.

Disse kiendervervoerbakfietsse mos dan in et veurste plak veilig wezen en een stootbeugel rond de vielen hebben. Aachterin kon d'r dan een bakkien maekt wodden waor as 3 pispotties in staon konnen veur et geval de kienders onderwegens even uut de broek mossen. Langs de route moe'n d'r dan leegstesjons kommen waor as de potties leegd en ommespuuld wodden kunnen. De Griffioenbus kan dan wel ofschaft wodden of aliend bruukt wodden om de borge-meister mit zien gevolg deur de dreven van de Stellingwarven te rieden. Dan hoeven ze ok niet zoe'n dure VIP-bus meer te huren. En as de dippeteerden Andriesen, Mulder of Baas es kwam-men, konnen die best in de Griffioenbus veur speciaol vervoer zitten. Ien en aander kan dan regeld wodden deur SWW. 3VO hadde nogal wat bezwaor en miende dat d'r eerst een gede-geen opleiding kommen mos om zoe'n bakfietsse besturen te kunnen. De oolderen zollen een riebewies haelen moeten en d'r mos een APK-keuring op die bakfietsen kommen. De belas-tingdienst gaf ok nog al wat tegengas deur te stellen dat as die dingen ommenocht uutield wodden zollen, mos d'r dan gien bi'jtelling bovenop de uutkering kommen?; hoe komt et as die bakfietsse veur eigen gebruik belast wodt en d'r bi'jglieks rond de kastaegen een kast-boom in vervoerd wodden zol? Et ni'jste belastingbiljet is daor niet op berekend en et zal jaoren duren veurdat zoe'n ni'j medel ontwikkeld was en ze bin dan ok bange dat et lak duurder wodden zal as de brief.

De woordvoerder van de SWW wodde kriegel nao al die bezwaoren van de belastingdiest en 3VO en leup laeter as blispoter veurop in een dimmestraosie veur et gebruik van die kiender-veervoerbakfietsen mit een spandoek waarop ston: "Niet mierken mar bakfietsen". Hi'j stelde ok dat d'r zovule veurdielen weren dat de instaansies zoas de belastingdienst en 3VO zels ok mar op die toer mossen deur op zoe'n bakfietsse naor et wark te trappen. Dan konnen ze onder-wegens op de route wat kollega's oplaeden en omstebeurten fietsen en dan hoefden ze onder-warktied ok niet meer te gimmestieken. Dit was allemaole ok vule beter veur de gezondheid wat op 't heden ok slim aktueel is. Dan gongen die dikke onderkinnen en overhangende dikke boeken d'r vanzels wel weer of.

In et veurjaorsoverleg zal de kwessie an de odder steld wodden in de Gemienteraod.

Topsport...

Schaeserieden

Mit de zoveulste kampioenschappen schaeserieden achter de rôgge, en wat nog komp, is er gien ontkoemen an dat er spanning, bliedschap en teleurstelling bi-j komp kieken, iets wat heel normaal is. Die spanning kan mi-j soms veus te veule worden. Weet ie wat ik doe, ik lope de deure uut naor de gaank, en vanaachter de, aoste, gesleuten deure, ol ik toch de verrichtingen op de buis in de gaeten.

“Wat een flauwe kul zeg,” wordt mi-j dan toe-ereupen “Kom hier toch en,” en wanneer dan het startschot weer ef eklunken, nao een eerste valse start, waog ik et weer om de kaemer weer in te gaon en op de baank te gaon zitten. Mocht het opni-j weer spannend worden en hondersten van seconden de beslissing kunnen geven wie op de hoogste tree mag staon, dan, ja dan, kan’t wezen da-k op de kni-jen naor de televisie kroepe en als maar anmoedigingen utkrijse. Slat naargens op.

En wat een bliedschap wanneer het is gelôkt en wat veul ik de teleurstelling en verdreet wanneer het net niet is gelôkt. Dreehonderste te korte. Het is een sniestertie. Bi-j de rieders-sters vloeien traonen van vreugde en van verdreet maar dan is er volk de “allesweters” die ook precies weten waor de “fout” zat wanneer men het niet tot een overwinning ef-ebrocht. Lullebreurs en kletsmajoors neum ik dat volk. Laoten ze ’t zelf doen. Overigens is er deskundige uitleg deur de vaaste groep verslaggevers veur de televisie. Die weten uut ervaring wat meu en ofzien is en wanneer ze “die man mit de haemer” tegen bin ekoemen in vroeger jaoren.

Zoas ’t overall is in de sport, iens zal de tied komen dat alle prestaties minder worden en de eerste of tweede tree niet meer haelbaor is. Gef niks. Wanneer verliezers er niet bin-n, kunnen de winnaars niet winnen.

Topsport

Wie eerlijk wint
verdiend alle lof
as eerbetoon
veur inzet en kracht
et staarkt in macht

Wilskracht, zelfverzekerd
geven discipline vleugels
Omvatten alle moed
en voedt de drang
die van binnen woedt

Wie applaus en ere int
bovenan de top
zal de starke aodem veulen
van wie ook klummen kan
opvolgers koemen er an.

*Femmy Woltman-Groen
Gietern*

Kotte fulieton

Schoonmaekster... *Wat veurof gong: In de supermark ha'k as staonde man allierend een kaartien op et prikbod ophongen mit de vraoge om een peer ure hulpe bi'j et hemmel- en nettiesholen van mien huus. Doe 'k nog mar goed en wel weer thuus was belde wedevrouw Bakker en we maekten een ofspraoke om rond vier ure de boel even te bepraoten. Laot vrouw Bakker now mar kommen ...*

D'r scheelde gien twee minuten an doe een kreerse vrouw van omdebi'j vuvvenveertig de fiets beneden tegen et hekkien zette, naor mien veurdeure leup en op et bellegien drokte. In mien ni'jsgierigens ha'k heur van achter de gedienen al an kommen zien vanzels. Mit da'k de deure boven an de trappe eupendoe stikt ze mi'j de haand toe en zegt

"Goeie, ik bin vrouw Bakker. Ik zol even langeskommen."

"Komme d'r mar in, vrouw Bakker. De koffie staot al te pruttelen. Za'k je jasse even anpakken en an 'e kapstok hangen?" Mit da'k heur jasse anneme grist zi'j een kammegien uut de jasbuse en gaot daor - blikber gewoontegetrouw - even mit deur 't haor. Tegere lopen we de kaemer in en drekt deur naor de eupen keuken. Ik schoef et klieid van de eterstaofel nog vlogge een betien terechte en wies heur een stoel.

"Now, dit is et dan. Mar ie kennen disse huzen misschien wel?" begin ik, en lope deur naor 't aanrecht om twee koppies veur de koffie te pakken.

"Ja heur, een vrundinne van mi'j het een peer jaor leden ok in disse straote woond en ik geleuf, et bin hier haost allemaole dezelve huzen. Mar wel hiel geriefelik, donkt mi'j. Heur man kreeg doe wark in Kannede, mar ze moech hier aandere wat graeg wonen, he'k begrepen. Och wat wi'j' ok, an en van, hen? Vlakbi'j de dokter, de bakker en de slager. En et postkantoor en de supermark vot om 'e hoeke. Ja, al gauw beter as bi'j oons. Wi'j moe'n toch altied nog een aende op 'e fiets om te bosschoppen."

"Hej' suker en melk in de koffie?" onderbreek ik heur gerattel.

"Ja, van beide mar wat. Saemen mit de dochter, oons Anneke, perberen we wel es een schoffien om an de lijn te doen en bruken we haost gien suker mar in de koffie kan 'k d'r toch eins niet buten. Och, en een meenske kan ok niet altied alles mar staonlaoten."

"As jow dochter van etzelve slag is as ieje dan zie ik gien reden dat jim zo neudig an de lijn doen moeten, dan ken ik wel aandere. Mar lao'we et daor een aandere keer mar es over hebben. Wat donkt jow d'r van om hier zo now en dan de boel een betien op te rumen en an te hemmelen? Ie hebben et vaaste al even roegweg in je opneumen en in je ommegeaon laoten, waoj' hier in terechte kommen binnen."

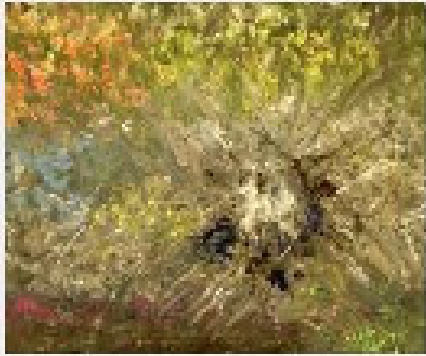
"Ja, dat zag ik drekt al doe 'k deur de kaemer leup, echt zoe'n mannehuusholing. Mar dat gefit niks heur, en ie hebben groot geliek daj' d'r wat hulpe bi'j zuken want aj' zoks te lange sloeren laoten dan is 't vaeks te laete. Dan wodt et op den duur zoe'n rommeltien waor gieniene meer nocht an het om et an te pakken. Laestdaegs he'k nog bi'j zoe'niene over de vloer west mar ik zegge tegen de beste man: hier begin ik niet an. Et hiele huus lag vol mit oolde kraanten, de asbakken weren meer as vol en een kleren deur 't hiele huus! Vreselik. Nee, ik wil best wat doen mar et moet d'r wel een betien op lieken. Now, en dat leek nargens naor bi'j die kerel. Ik geleuf dat et een schriever was. Now, hi'j zal dan misschien wel hiel mooi schrieven kunnen mar een troep in huus, nee, alderverschrikkelikst. Dat ik zegge nee, hier begin ik niet an. Daor komt nog bi'j dawwe et vaeks even tegere doen, mien dochter en ikke. As ik een keer niet kan dan dot zi'j et even. Awwie et es goed anpakken willen dan kowwe ok wel es een keer mit oons beidend. Tweije kun altied meer as iene, zeg altied ik mar."

Ik leut heur mar stiekemwat deur rattelen. As ze lieke rap was mit de stofdoek as mit de mond, dan kwam et wel goed, leek mi'j zo toe...

(Gaot aandere maond veerder...)

Winterreise

*"Ma'k jim een cyclus van zwaarmoedige gedichten heuren laoten?
Ik vien ze mooier as alle aanderen en bin d'r wis van dat jim ze ok hiel aorig vienen zullen."*

Iene van de hoogtepunten uut de
mezieliteratuur die deur de jaoren et
meerste indrok maekt het is de cyclus
van 24 gedichten

Winterreise

van Wilhelm Müller (1794-1827), op
meziek zet deur Franz Schubert (1797-1828)

Veurige maanden hawwe de eerste riegel van de 24
gedichten. Disse keer et veertiende vas.

Der greise Kopf

Der Reif hatt' einen weißen Schein
Mir übers Haar gestreuet;
Da glaubt' ich schon ein Greis zu sein
Und hab' mich sehr gefreuet.

Doch bald ist er hinweggetaut,
Hab' wieder schwarze Haare,
Daß mir's vor meiner Jugend graut
Wie weit noch bis zur Bahre!

Vom Abendrot zum Morgenlicht
Ward mancher Kopf zum Greise.
Wer glaubt's? und meiner ward es nicht
Auf dieser ganzen Reise!

Et grieze heufd

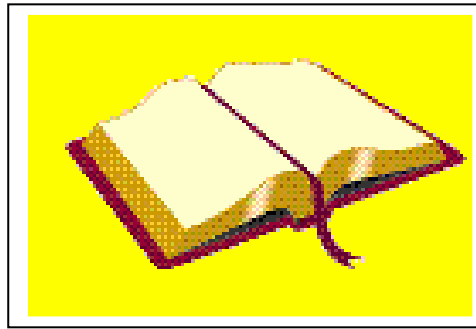
De riepe het een witte glaans
over mien haoren stri'jd;
Ik geleufde zuver al da'k oold was
en daor wa'k bliede omme.

Al vlogge smultte et weer vot,
en he'k weer zwat haor kregen,
wao'k van griezelsund ik jong was.
Hoe lange moe'k nog tot de baor!

Van aovendrood tot morgenlocht
wodde mennig heufd al gries.
Wie geleuft et? want mientes wodde 't niet
op disse hiele reize!

Aanderemaond in disse riegel: **De kri'je (Die Krähe)**

De Stellingwarver Biebel

We hebben alle woorden die in de Biebel veurkommen (krapan een miljoen!) es even mooi - en ien woord ienkeer - onder mekeer zet en dan kriej' zoe'n woordeliest van A t/m Z:

aemelde aende aendeloos aendeloze aenden aender aendig aendigde aendigden aendigen aendigt aenlik aentien aentienbesluit aepen aevenseert aevenseren aeventuriers affrontaosie affronteert ...	barg bargd barge bargen barggebied barggebieden barggeite barggod barghelling barghellings bargien bargketten bargkettens barglaand barglaek bargpasse bargpassen bargrede bargrevier bargrichel bargspleet bargspleten ...	zwemmen zwemmend zwemmende zwemt zwere zweren zwetser zwevel zweven zwevend zwichten zwieg zwiege zwiegen zwiegende zwiegt zwiegzeme zwien zwienen zwiepe zwiepen zwieper ...
--	---	---

Op disse maniere kuj' hiel makkelik en vlogge zien as d'r argens ok tikfouten maekt binnen. Et is ok hiel ienvooldig om zo even mit et vingertien bi'j disse woorden en de woorden in et Woordeboek langes, omreden alle woorden netties op alfabet onder mekeer staon. Now ja, dat 'hiel ienvooldig' en 'vlogge even' is vanzels niet hielendal waor want et gaot wel om een riegel van zoe'n 25.000 verschillende woorden. Mar goed, et is now ienkeer een veurdieltien aj' wat mit komputers hebben want zoe'n ding zet zoks in een floep en een schieet even mooi scharp veur oons terechte.

Now, bi'j'm weer hielendal op de hoogte mit wawwe tussen et gewone wark deur, daon hebben en an 't doen binnen.

Tot de aandere maand mar weer.

Stelling van de maand

Niks Stellingwarfs, Frysk of Bildtsk, we hebben genoeg an iene tael...

Wi'j' reageren op disse stelling of wi'j aanders wat An de liende hangen...? Dat kan in 't Nederlaans, et Fries of – bi'j veurkeur – in 't Stellingwarfs. Veur de aorigheid mag et vanzels ok nog wel es wat een aander taeltien wezen. Et gebruik van niet-Stellingwarfse bi'jdregen wodt trouwens wel een betien in de haand holen. Opsturen naor: info@stellingwerfs-eigen.nl

Et archief van dit maondblad kuj' vienen op www.stellingwerfs-eigen.nl

Aj' dit blattien niet meer in je aemelbusse hebben willen of weej' nog iene die 't misschien ok (graeg) lezen wil, doe dan mar even een berichien naor info@stellingwerfs-eigen.nl

Et is de bedoeling dat iederiene die wat te schrieven het (een appatte tekening of foto mag ok), dat opsturen kan (in Word-fermaot) en dat et dan zonder vorm van redaktie altied en zonder korrekte(*) plaetst wodt. Altied, wil in dit geval zeggen, ja altied, behalven as et bi'jglieks vluken, schellen, raozen, tieren of dat soorte van rarigheid is zoas dat in de daegelikse ommegang mit mekeer ok niet gebrukelik is. Mar et moet - an de aandere kaante - wel wat lieden kunnen... Een betien reklame, bi'jglieks je eigenmaekte sjem anpriezen of je bedrief gewoon es in de kiekerd zetten, kan ok mar et moet vanzels niet alliend een adverteensieblad wodden.

() Aj' liever hebben dat de roegste schrieffouten d'r even uuthaeld wodden dan moej' dat even angeven.*

Et is de bedoeling dat alleman kaant-en-klaore stokken of stökkies opstuurt. Et ienige wat de redaktie d'r an dot is et in- en annenneer plakken, wat deengies in rebrieken bi'jenneer zetten, et iedere maond as aemel rondsturen en et as archief op internet beweren en daor ok beschikber maeken om een nommer naor je toe haelen te kunnen (downloaden) as een dokement in DOC- en PDF-fermaot. De voertael is Stellingwarfs (vanzels) mar Fries, een stökkien Nederlaans of een aandere - veur oons - leesber taeltien mag ok wel een keer. As et mar wel raekvlakken het mit wat d'r op tael- of kultuurgebied leeft in Stellingwarf.

PAS OP: Iederiene stuurt veur 100% eigen verantwoordelikhied wark in..! Dat gelt liekewel inhoordelik as veural ok mit et oge op auteursrechten...! De redaktie/uutgever nemt hier giener-tied verantwoording veur mar schoeft die deur naor de instuurder. De grootte van een dokement het binnen roeme greenzen, gien beparking.

Mittenneer en veurenneer

* Aende *